

Sp.

116. Tillaga til þingsályktunar

[95. mál]

um húsnæðissamvinnufélög.

Flm.: Stefán Benediktsson, Jóhanna Sigurðardóttir, Kristín Halldórsdóttir.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að undirbúa löggjöf um húsnæðissamvinnufélög sem taka mið af eftirfarandi:

1. Tryggður verði lagalegur réttur húsnæðissamvinnufélaga.
2. Búseturéttur verði lögbundinn.
3. Tryggð verði eðlileg fjármögnun fyrsta húsnæðissamvinnufélagsins.

Greinargerð.

Bygging og rekstur íbúða á samvinnugrundvelli á sér langa sögu. Fyrstu húsnæðissamvinnufélögin voru stofnuð í Þýskalandi og Danmörku um miðja síðustu öld, en í dag eru þau einna algengust sem rekstrarform í Svíþjóð þar sem Landssamband húsnæðissamvinnufélaga, HSB, hefur á 60 ára ferli byggt yfir 400 þús. íbúdir. Stærsta húsnæðissamvinnufélag Noregs, OBOS, hefur frá stríðslokum byggt meira en helming alls húsnæðis í Osló og nágrenni. Í Þýskalandi og á Niðurlöndum eru slík félög vel þekkt. Í Bandaríkjunum starfa húsnæðissamvinnufélög mjög víða og þar eru þau algengust í New York og nágrenni.

Húsnæðissamvinnufélög eru almennasamtök sem hafa forgöngu um byggingu eða öflun íbúða sem félagsmenn húsnæðissamvinnufélagsins eiga og reka í sameiningu. Húsnæðissamvinnufélög eru öllum opin gegn greiðslu félagsgjalds og er þátttaka í hverjum byggingaráfanga háð stofnframlagi sem veitir svonefndan búseturétt. Fjárhæð fyrir búseturéttinn ákveður stjórn félagsins hverju sinni. Búseturéttur er ótímabundinn. Hver byggingarhópur stofnar með sér búseturéttarfélag sem sér um rekstur íbúða félagsins.

Nú er það almennt viðurkennt að þjóðfélaginu sé skylt að tryggja öllum öruggt og fullnægjandi húsnæði á viðráðanlegum kjörum. Því er þörf nýrra úrræða. Nú bjóðast aðeins tveir kostir, annars vegar leigumarkaður og hins vegar séreignarform. Ísland hefur nokkra sérstöðu fyrir þá sök að leigumarkaður er þröngur og öryggi leigjenda lítið þrátt fyrir nýlega löggjöf á því sviði. Séreignarformið krefst hins vegar mikillar fjárfestingar, meiri fjárfestingar en flestir ráða við.

Húsnæðissamvinnufélög hafa það að markmiði að gefa fólki kost á góðu og öruggu húsnæði á viðráðanlegum kjörum. Jafnframt er hér um að ræða frjálst framtak einstaklinga sem ekki hlíta algerlega forsjá einkafjármagns eða ríkisvalds. Að vísu krefst þetta framtak ákveðinnar fyrirgreiðslu á lánamarkaði, og þá að hluta til frá því opinbera. En framtakið hefur þó þann augljósa kost að fjármagn til bygginga á vegum húsnæðissamvinnufélaga helst til frambúðar innan félagslegs húsnæðiskerfis.

Benda má á marga augljósa eða líklega kosti þessa fyrirkomulags, en hér verður látið nægja að nefna tvo. Ef húsnæðissamvinnufélögum verður komið á laggirnar víðs vegar um landið yrði þetta íbúðarform ákveðin lausn á þeim vanda sem skapast vegna tíðra búsetuskipta á atvinnumarkaði, en það verður æ sterkara einkenni nútíma þjóðfélags. Annað atriði er að ábyrgð byggjenda og íbúa yrði á einni hendi vegna hins sameiginlega reksturs, en það tryggði markvisst gæðaeftirlit og viðhald húsnæðisins.

Undirtektir undir þessa nýju hugmynd til lausnar húsnæðisvandans, svo sem stofnfundur húsnæðissamvinnufélagsins á Hótel Borg 15. október s. l., gera augljósa þá brýnu nauðsyn að skapaður verði sem fyrst réttlátur grundvöllur fyrir þá starfsemi sem hér hefur verið gerð tillaga um.